

Klimaendringer og konsekvenser for sykdomsbildet innen havbruk i Norge

Klimamarin

Klimakonferanse for fiskeri- og havbruksnæringen

Trondheim, 4-5 juni 2014

Edgar Brun

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

Fiskeri og oppdrett på verdensbasis

- Det benyttes i dag nesten 600 ulike akvatiske dyrearter til oppdrettsformål på verdensbasis
- 55 millioner mennesker er engasjert oppdrett- og fiskerinæringen i primærleddet
- 660 - 820 millioner totalt (10-12% av verdens befolkning)

Fiskeri og oppdrett på verdensbasis (millioner tonn)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Villfanget						
Innland	9,8	10	10,2	10,4	11,2	11,5
Marint	80,2	80,4	79,5	79,2	77,4	78,9
Oppdrett						
Innland	31,3	33,4	36	38,1	41,7	44,3
Marint	16	16,6	16,9	17,6	18,1	19,3
Totalt villfanget	90	90,3	89,7	89,6	88,6	90,4
Oppdrett	47,3	49,9	52,9	55,7	59,9	63,6
Totalt	137,3	140,2	142,6	145,3	148,5	154,0

(kilde FAO 2012)

- Countries prone to natural disasters suffer seriously from production damage or losses caused by **floods, droughts, tropical storms** and, less frequently, earthquakes.
- In 2010, aquaculture in China suffered production losses of
  - 1.7 million tonnes (worth US\$3.3 billion) caused by diseases
  - 1.2 million tonnes from natural disasters,
  - 123 000 tonnes from pollution, etc.
- Disease outbreaks virtually wiped out marine shrimp farming production in Mozambique in 2011.

Topp-ti produsenter, akvakultur (2010)

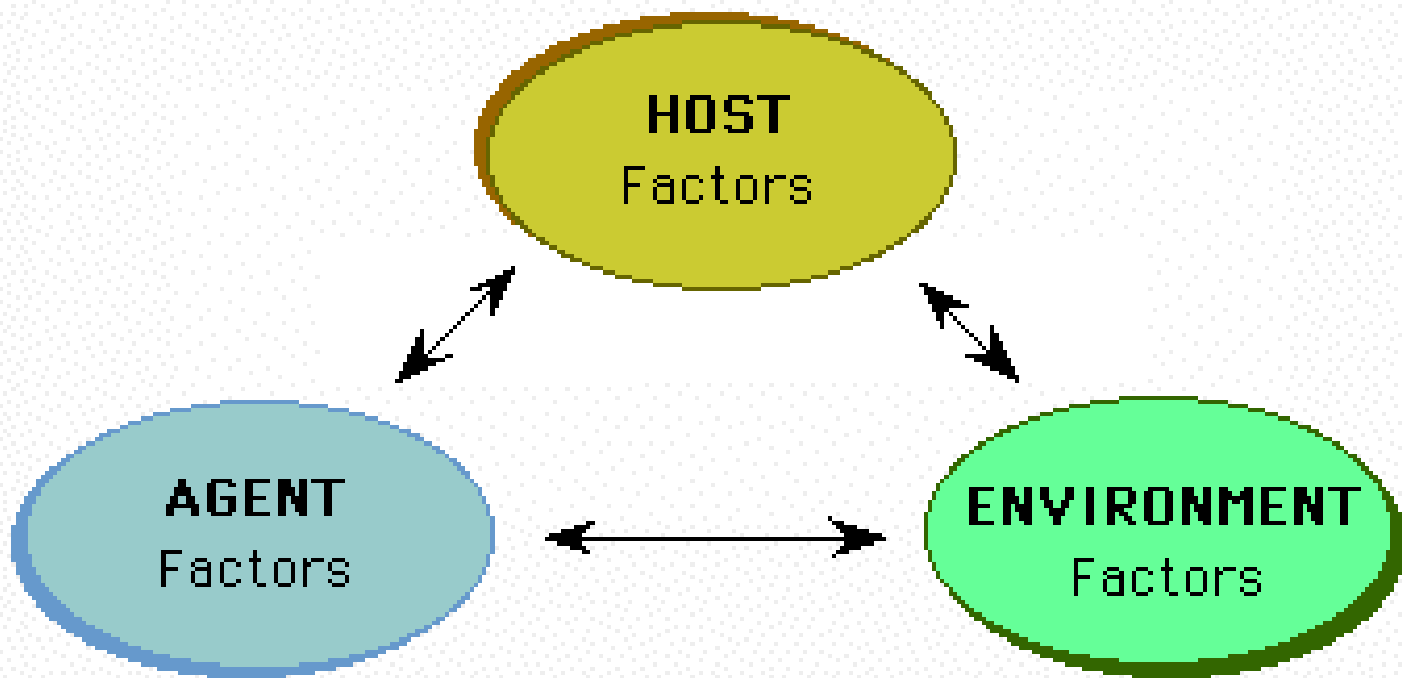
Land	Tonn	Prosent
Kina	36 734 215	61,35
India	4 648 851	7,76
Vietnam	2 671 800	4,46
Indonesia	2 304 828	3,85
Bangladesh	1 308 515	2,19
Thailand	1 286 122	2,15
Norge	1 008 010	1,68
Egypt	919 585	1,54
Myanmar	850 697	1,42
Filippinene	744 695	1,24
Andre	7 395 281	12,35

The total farmgate value of food fish production from aquaculture is estimated at US\$119.4 billion for 2010.

(kilde FAO 2012)

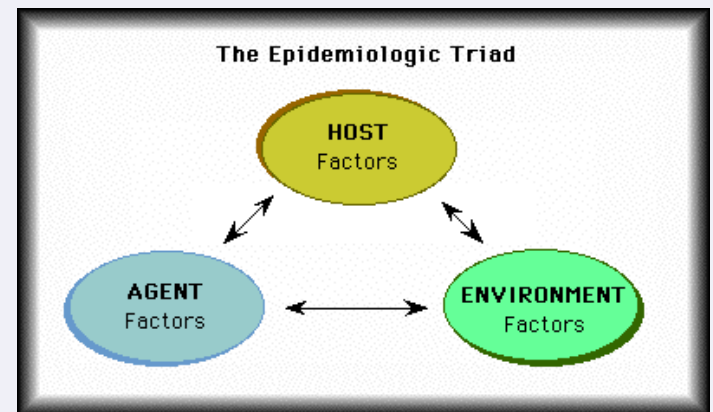

The Epidemiologic Triad

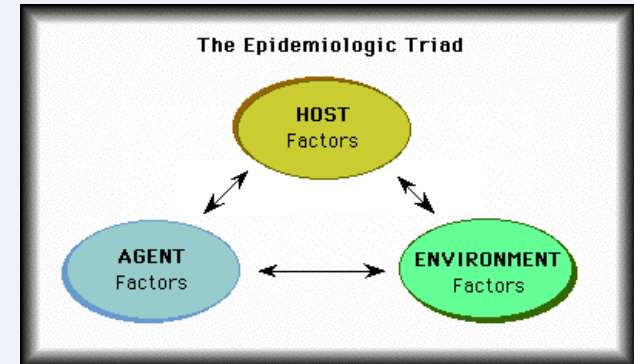
Klima - miljø

- Oppdrett foregår i åpne /semiåpne systemer - er en del av det omkringliggende økologiske vannmiljøet
- Vannmiljøet påvirkes av bl.a. temperatur, nedbør, strømningsforhold, pH, salinitet og UV stråling
- Oppdrett og fiskeriene er følsomme for endringer i etablerte økosystemer
- I perioden 1980 til 2008 økte sjøtemperaturen i Lofoten med 1,27 grader (ca. 20 prosent).

Miljø- vert; miljø - agens

- Akvatiske dyr i oppdrett er poikiloterme
- Fysiologiske og mikrobiologiske prosesser er temperaturavhengige

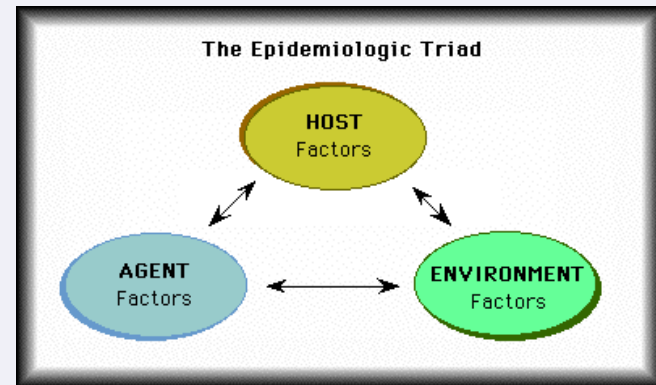

Art	Nedre grense	Øvre grense	Optimalt område
<i>Salvelinus alpinus</i>	0	19,7	6-15
<i>Oncorhynchus mykiss</i>	0	27	9-14
<i>Salmo salar</i>	-0,5	25	13-17

Klimaendringer kan påvirke

- Fysiologiske egenskaper
  - Geografisk distribusjon
  - Livssyklus
  - Immunologisk kapasitet
  - Virulens
- Interaksjonen vert- agens (-vektor)
- Økologisk balanse

Geografisk distribusjon -verter

- Etablering av nye ville arter
  - Naturlig migrasjon fra sør og øst
  - Økt overlevelse (etablering) av blindpassasjerer i ballastvann
- Oppdrett (og etablering) av nye arter
  - Seabass (Havabbor)
  - Stør
  - Stillehavssøster (*Crassostrea gigas*)
  - Karpe
  - Akvariefisk

Geografisk distribusjon -agens

- *Perkinsus marinus* - migrasjon nordover langs østkysten av Nord-Amerika de siste 20 årene pga økt vanntemperatur (vintertemperaturer)
- *Neoparamoeba perurans* - AGD (amøbegjellesykdom) ?
  - Temperatur
  - Salinitet

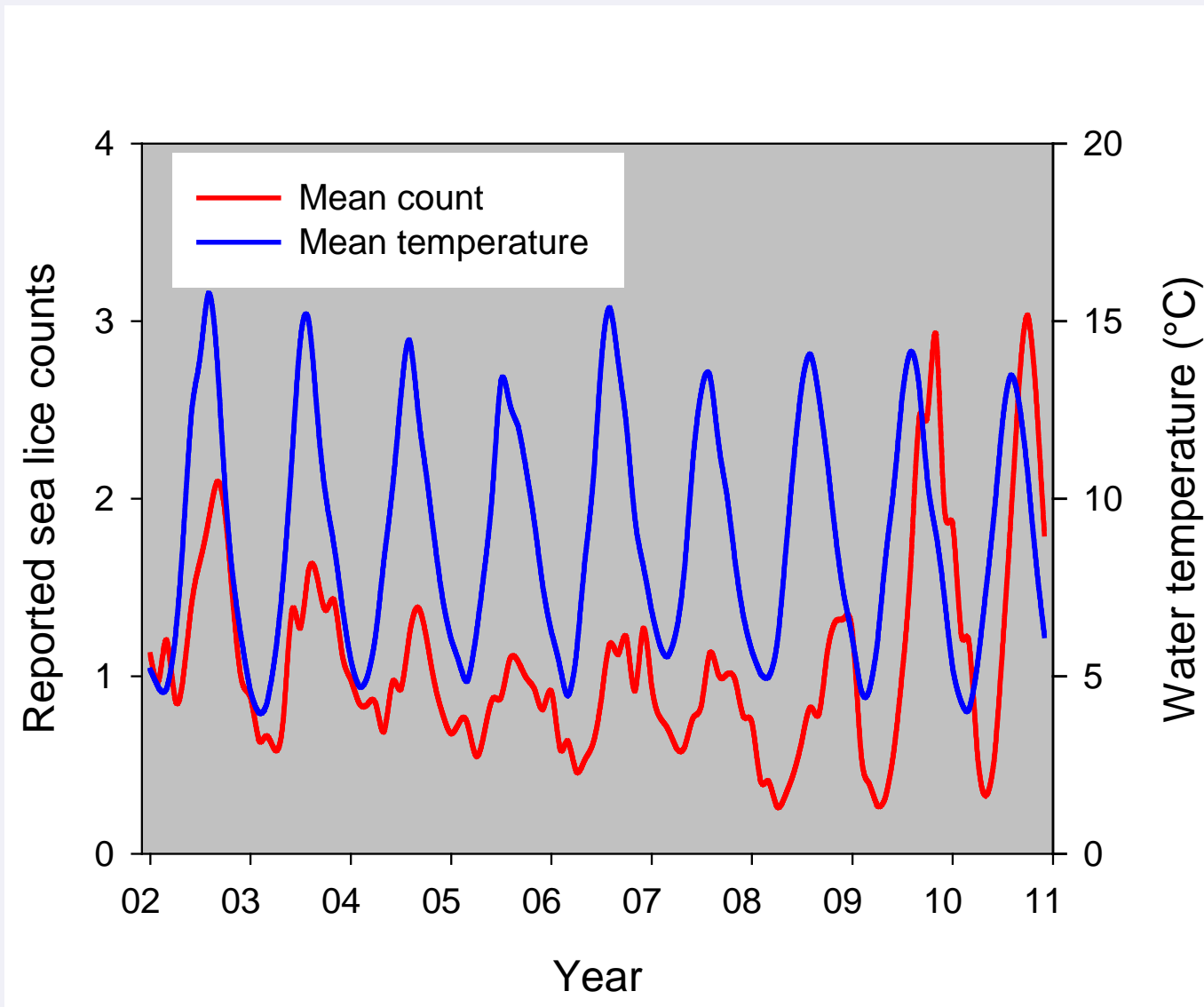
Det er ikke urimelig at vårt klima med lange vintre med til dels lave temperaturer representerer et miljø som i noen grad forhindrer etableringer nordover.

Livssyklus for agens og temperatur

- Overlevelsestid i miljø for agens (og vektorer/mellomverter)
- Utviklingstid i miljøet
- Tilpasning til nye verter

Modelskisse for produksjon av lakselus

Immunologisk kapasitet og temperatur

- Laksefisk (vaksinering, dreisyke)
- Damsnegl (*Lymnaea stagnalis*, eksperimentelt)
- Koraller
  - Økt følsomhet for bakteriell infeksjon
  - Økt virulens hos infiserende bakterier
- Sel (utbrudd av «valpesykevirus»)

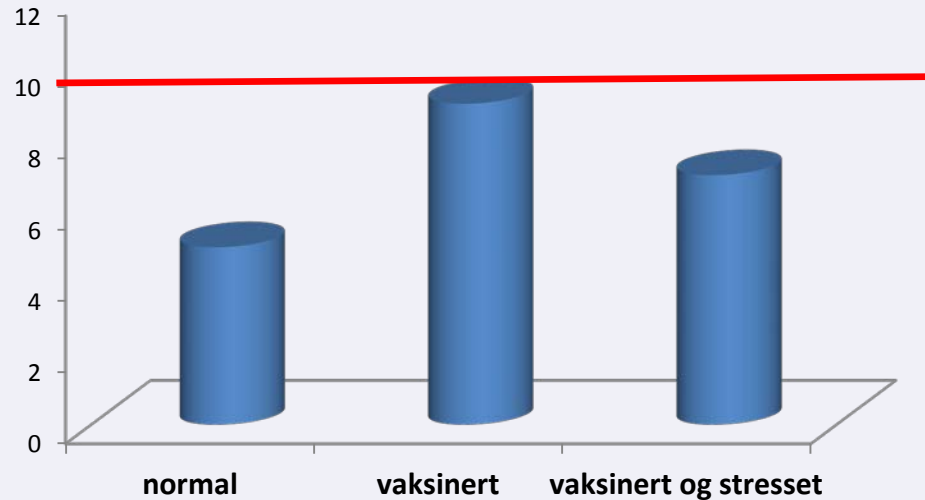
Hva er en «temperaturøkning» ?

- Jevnt høyere temperaturer
  - Ulike effekt vinter / sommer
- Høyere vintertemperaturer vs høyere sommertemperaturer
  - Lave vintertemperaturer er «forebyggende»
- Økt periodisk variasjon og/eller døgnfluktusjon (puls)
- Influerer andre miljøvariabler (eks. oksygen, mikrobestatus, vertikale strømmer)

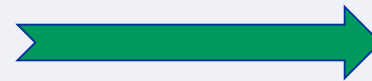

Immunologisk kapasitet

Økt følsomhet for stress
Redusert fysiologisk
fleksibilitet
Endret immunrespons
Redusert vaksinebeskyttelse

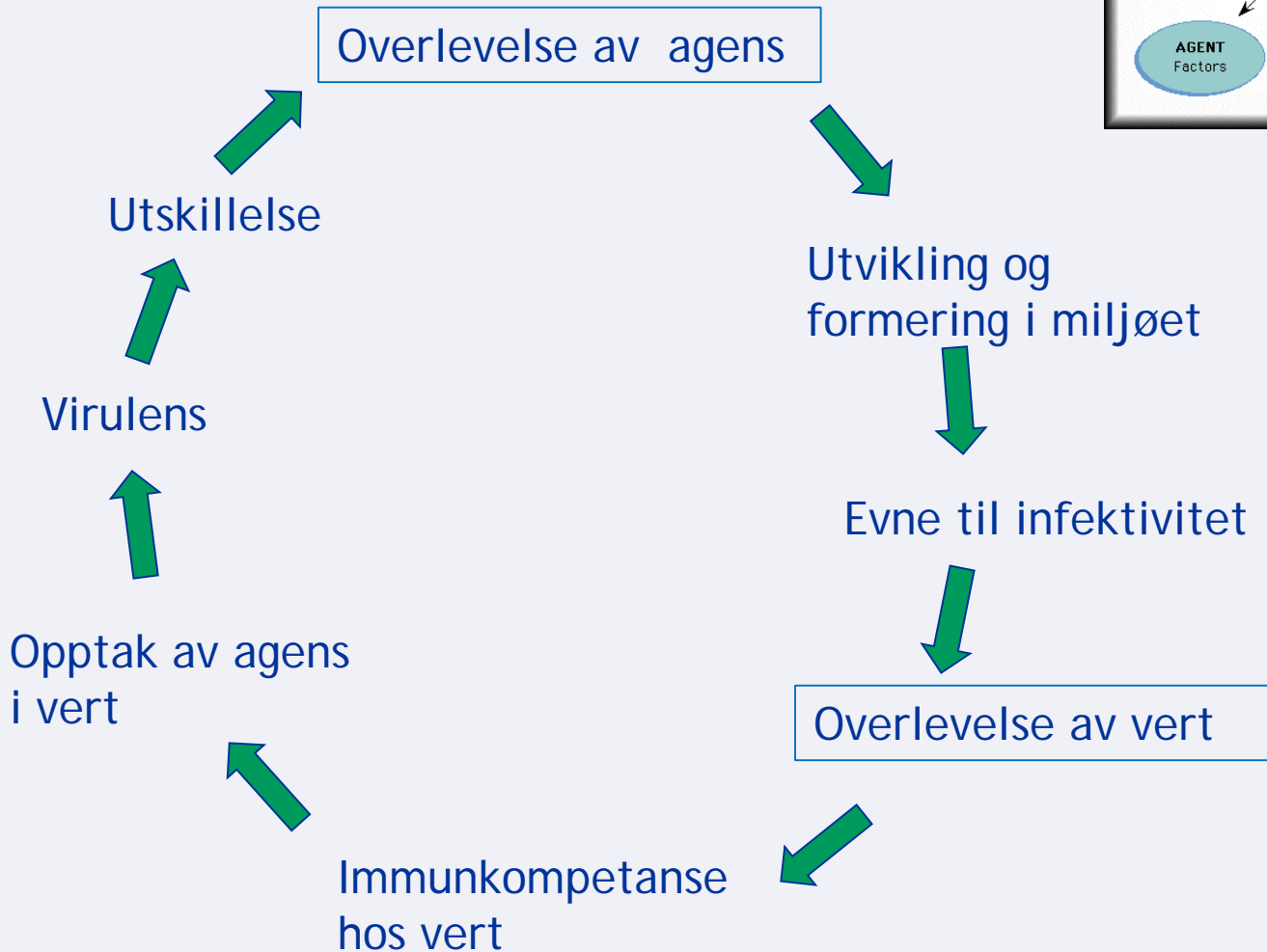
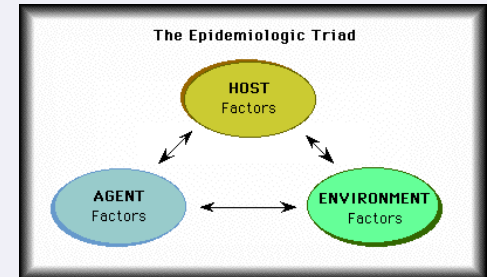
Økt
mottakelighet
for sykdom

Virulens og temperatur

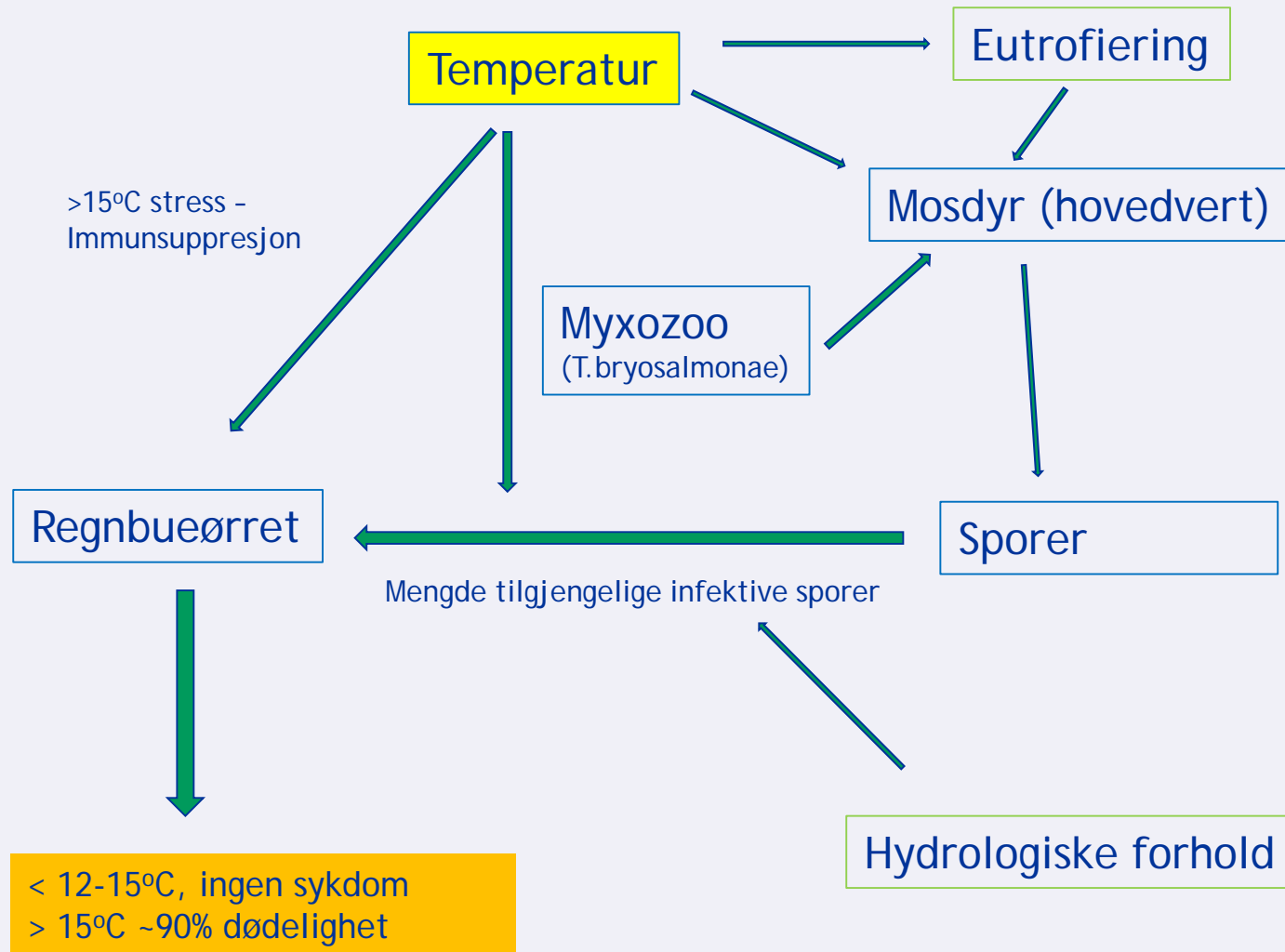
- Økt virulens hos smittestoffene
  - Virulensgener kan bli sterkere uttrykt ved høye temperaturer
    - Eks. *Vibrio shiloi*, *Falvobacterium columnare*
  - Nye virulente arter
- Økt evne til smitteoverføring

Vert-agens interaksjon

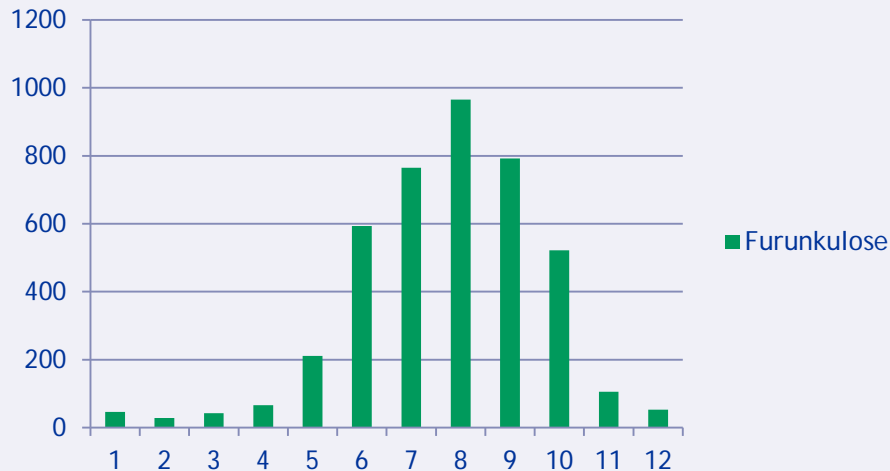
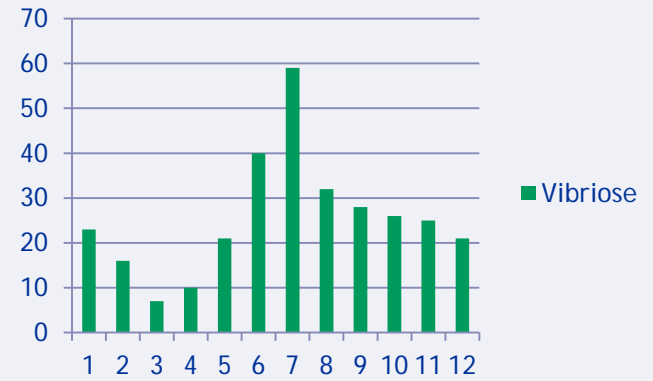
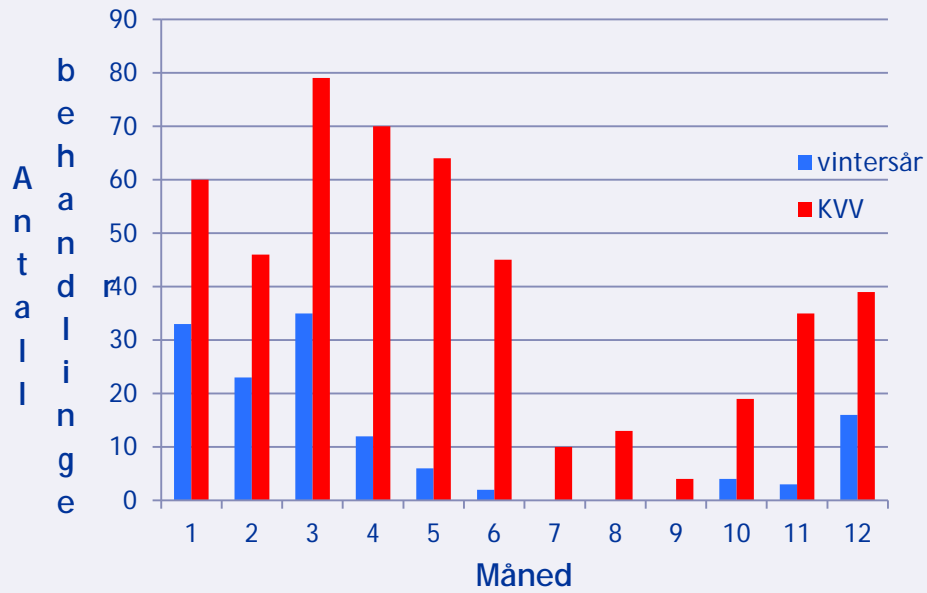
PKD (proliferativ nyresyke)

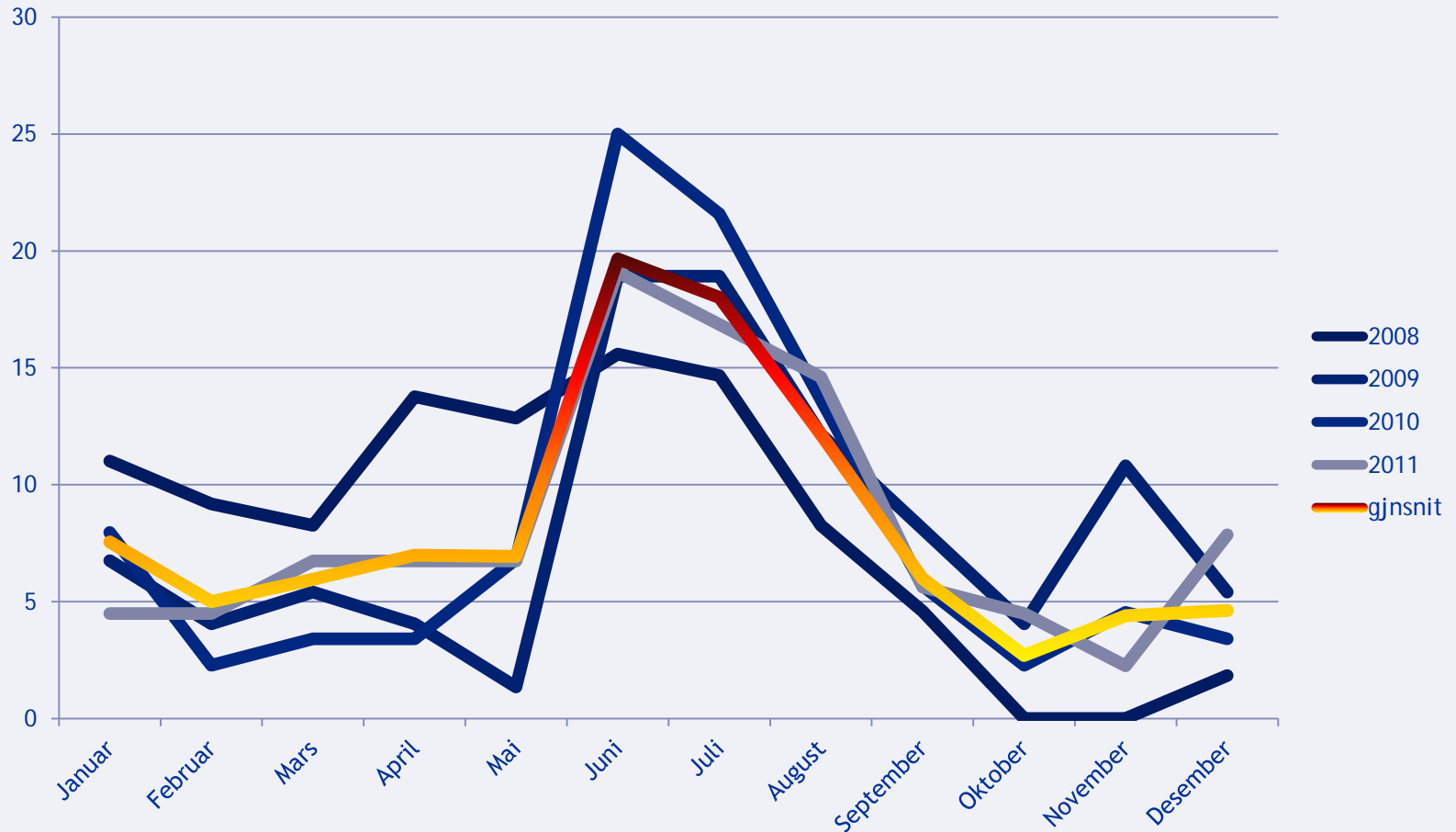
«Det er anslått at smoltproduksjonen i Åbjøravassdraget ble redusert med mellom 50 og 75 % som følge av PKD» (<http://www.vetinst.no/Faktabank/Proliferativ-nyresyke-PKD>)

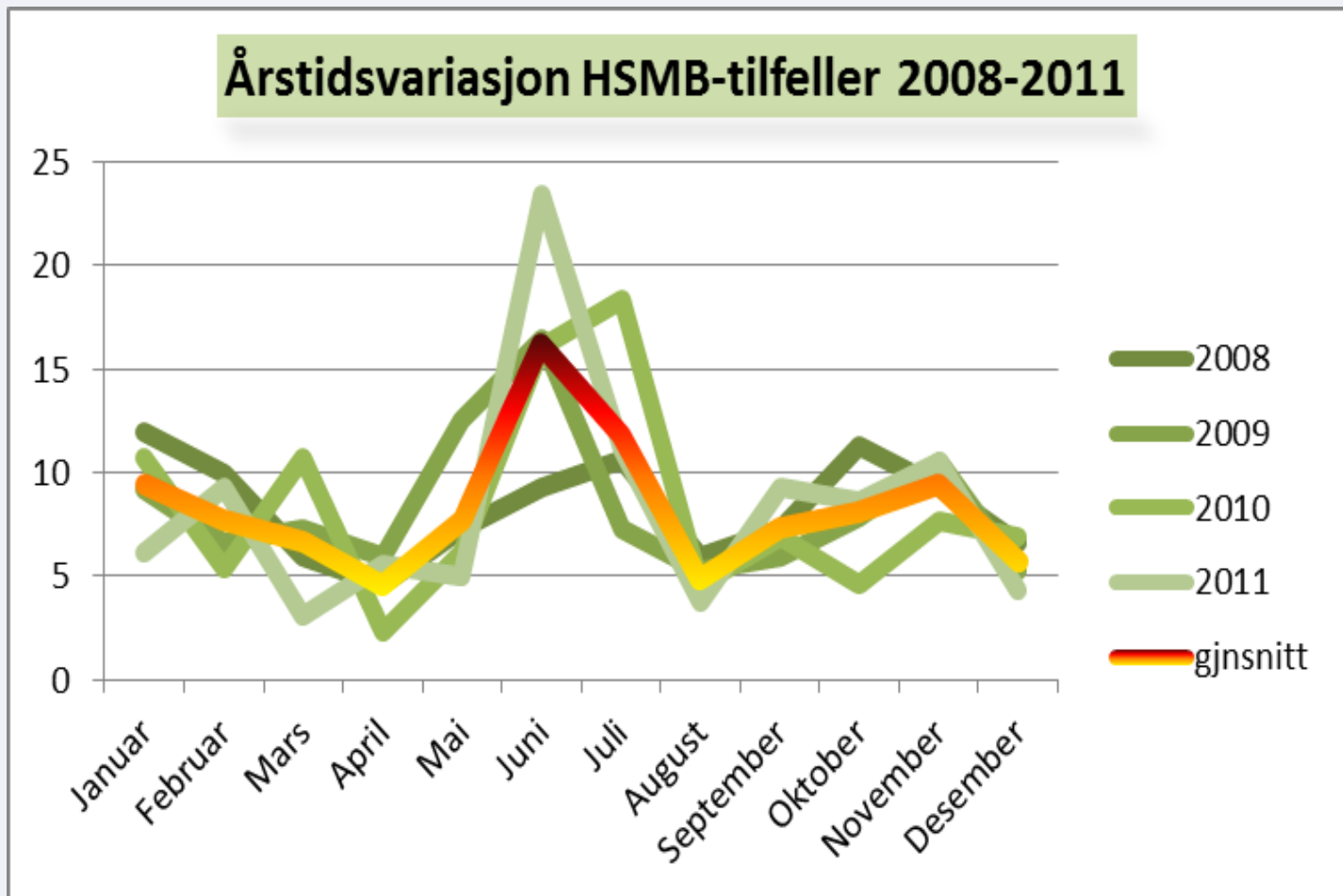

Månedlig fordeling av antibakterielle behandlinger (1991 - 2000)

Årstidsvariasjon for PD tilfeller 2018-2011

Økende vanntemperatur og andre sykdommer

■ Ferskvannsparasitter

- Økt prevalens for *Ichthyophthirius multifiliis*, *Flavobacterium columnare*,
- Redusert prevalens for *Ichthyobodo necator*
- Ingen effekt for *Chilodonella* spp.

(Karvonen et al, Int J parast, 2010)

- Dreiesyke hos regnbueørret (*Myxobolus cerebralis*)
- Sopp (eks. saprolegnina i ferksvann)
- Parvicapsulose ?? Sverming av marin flerbørstemark; interaksjon flerbørstemark - myxozoo - fisk
- Gjelleinfeksjoner ?

Adapting to temperature fluctuations

- Long-term changes vs shorter intervals
  - Ex. fungal infection (*Batrachochytrium dendrobatidis*) in amphibians
  - Infection degree associated with monthly variations
  - Long adaptation period in host
    - “Window of opportunity”

Andre klimaeffekter

- Redusert pH i vann
  - Koralformasjoner
  - Skjelett og skalldannelse (muslinger, østers etc.)
  - Immunrespons (østers)
  - Gonadeutvikling

Klima - helse - mat

Zoonoser;

- *Vibrio parahaemolyticus* i sjømat
- Økt forekomst av alger og biotoksiner
- Anisakis ?

Økologisk balanse;

- Bio-mangfold
  - Redusert diversitet - økt risiko for sykdom
    - "dilution effect"
  - Sykdom hos kjerne-organismer
- Kaskade-effekt

Konsekvenser for norsk havbruk

- Det er mye vi ikke vet
- Marine mikrober utgjør 95% av biomassen i havet
  - Svært få er patogene for høyerestående organismer
- Marine mikrober sentrale for sirkulering av næringsstoffer i havet
- Synes å ha robuste årlige svingninger
- Kausalitet klimaendring - sykdom
  - multifaktorielle problemer
  - vanskelig å etterprøve, har noe eksempler

Konsekvenser for norsk havbruk - slik den drives idag

- Parasittære sykdommer viser størst assosiasjon til temperaturendringer i sjø
  - Høyere vanntemperaturer gjennom vinteren
  - Ulik tilpasningshastighet for agens og vert
- Nye agens
- Økt grad av gjelleproblem
- Flere superinfeksjoner/økt smittepress
- Forsterket effekt av samspillende stressfaktorer
- Økt forekomst av zoonotiske problem

Thank you for your attention

Hovedkilder;
M.Gallana et al, Current zoology, 2013
D.J. Marcogliese, Rev sci tech off int Epiz, 2008

